Gemeente Borger-Odoorn

67155-2024

**VOORSTEL AAN DE GEMEENTERAAD**

Behandelend ambtenaar: B. van Spronsen Registratienummer:
Afdeling/cluster: FBC
Portefeuillehouder: J. Goeree

**Onderwerp:**
Begroting 2027

**Voorgestelde wijze van afdoening:**

**Beslispunten:**

In het raadsvoorstel en raadsbesluit behorende bij de begroting 2027 wordt de gemeenteraad voorgesteld:

1. De begroting 2027 vast te stellen, waaronder:
    a. De ambities en doelen voor 2027, zoals verwoord onder de thema's
    b. De structurele en incidentele bestuurlijke bestedingsvoorstellen 2027 zoals verwoord in de bijlage IV Dynamische prioriteitenlijst;
    c. De voorstellen voor het meerjarig investeringsplan 2027 zoals verwoord in de bijlage IV Dynamische prioriteitenlijst;
    d. De stijging van de opbrengst OZB vast te stellen op 2,75%;
    e. De uitgangspunten voor de tarieven afvalstoffenheffing en rioolrechten zoals verwoord in de paragraaf lokale heffingen;
2. Het huidige kader Bedrijfsvoering (3%), waarvan 1% voor organisatieontwikkeling, voor deze bestuursperiode 2027-2030, aan te passen naar 4%, waarvan 2% voor organisatieontwikkeling en de extra structurele lasten (€ 250.000 per jaar voor de jaren 2027 tot en met 2030) ten laste van de post Indexering te brengen;
3. Een onttrekking te doen aan de VAR voor de bestuurlijke bestedingsvoorstellen van € 3,8 miljoen.

**Inleiding**

Hiermee bieden wij u de begroting voor het jaar 2027 aan. Het is de eerste begroting in de bestuursperiode 2026-2030 waarin bestuurlijke keuzes worden gemaakt.

We zijn verheugd u de begroting 2027 aan te mogen bieden. In deze begroting maken wij inzichtelijk welke maatschappelijke doelen wij nastreven, welke activiteiten wij daarvoor uitvoeren en welke middelen daarvoor beschikbaar zijn. Daarmee vormt de begroting de beleidsmatige en financiële basis voor het komende jaar.

2027 staat in het teken van grote maatschappelijke opgaven en aanhoudende financiële onzekerheden. Gemeenten vervullen een cruciale rol bij vraagstukken die inwoners dagelijks raken, zoals woningbouw, zorg, duurzaamheid, leefbaarheid, veiligheid en bestaanszekerheid. Tegelijkertijd blijven de financiële vooruitzichten voor gemeenten een

punt van zorg. Er blijft onzekerheid bestaan over de structurele financiering van gemeentelijke taken op de langere termijn.

Bij het opstellen van deze begroting hebben wij gezocht naar een evenwicht tussen ambitie en financiële verantwoordelijkheid. Onze ambities voor de komende jaren komen voort uit het bestuursprogramma 'Toekomstgericht Samen Werken' en zijn als hoofdthema's verwerkt in de voorliggende begroting. Die hoofdthema's zijn: Inwoners Centraal, Bestaanszekerheid en Samenleven en Wonen en Leefomgeving.

Zowel in deze begroting als in het bestuursprogramma kunt u lezen dat onze gemeente voor grote opgaven staat. Met name de verdere implementatie van de Omgevingswet en het blijvend investeren in preventie in het sociaal domein onder andere via de Hervormingsagenda Jeugd, zullen de komende jaren aandacht behoeven en krijgen.

Daarnaast willen wij blijven investeren in de kwaliteit van onze dienstverlening, het welzijn van onze inwoners en de ontwikkeling van onze gemeente, terwijl wij tegelijkertijd zorgen voor een solide financiële positie. Daarbij maken wij bewuste keuzes en blijven wij kritisch kijken naar de doelmatigheid en effectiviteit van onze inzet.

Daarnaast willen we investeren in maatschappelijk vastgoed voor onze inwoners. Voor 2027 doen we een voorstel om o.a. te investeren in Kindcentrum in Valthermond en het vernieuwen van het dorpshuis in Buinen. Ook willen we graag investeren in de herstructurering van de deelgebieden Midden en West in 2e Exloërmond met het doel een integrale gebiedsontwikkeling waarin woningbouw, openbare ruimte, leefbaarheid en duurzaamheid samenkomen. Met dezelfde integrale blik werken we aan gebiedsontwikkeling in Nieuw-Buinen en Exloo. De omgevingsvisie speelt daarbij een belangrijke rol en deze gaan we dan ook actualiseren in 2027.

Wij zien uit naar de verdere samenwerking met uw raad, onze inwoners en onze maatschappelijke partners.

**Kadernota**
In de Kadernota sorteren we normaliter voor op de begroting. In de begroting worden dan bestuurlijke keuzes gemaakt ten aanzien van ambities, speerpunten en middelen. In de Kadernota 2027 hebben we beperkt voorgesorteerd, namelijk op het moment van samenstellen van de Kadernota 2027 was het coalitieakkoord 2026-2030 nog niet gereed. De Kadernota 2027 is dan ook beleidsarm.

**Coalitieakkoord**
In de raadsvergadering van 15 juni 2026 is het coalitieakkoord 2026-2030 "Samenwerken aan de toekomst" besproken. In dit akkoord staat waar we de komende jaren aan werken en hoe we dit samen met de inwoner willen doen. Met dit coalitieakkoord zetten we de koers voor alle inwoners van onze gemeente. Met het doel een sterke, leefbare en toekomstbestendige gemeente waarin iedereen zijn of haar rol kan spelen, verantwoordelijkheid kan nemen en mee kan doen.

We kiezen voor een aanpak die dichterbij inwoners staat: luisteren, zichtbaar aanwezig zijn en afspraken nakomen vormen het uitgangspunt. Daarbij geven we ruimte aan ideeën en initiatieven vanuit de samenleving.

Tegelijkertijd zetten wij in op ontwikkeling en vernieuwing. Borger-Odoorn benut kansen, versterkt de kwaliteit van dorpen en landschappen, werkt aan een duurzame leefomgeving en houdt de economie in balans. We zetten in op het bevorderen van

gezondheid met de nadruk op preventie. Dit alles om onze inwoners in een fijne leefomgeving te laten wonen, werken en samenleven.

Zo groeit Borger-Odoorn verder als een prettige gemeente waarin mensen zich gezien voelen en waarin we samen de toekomst vormgeven.

**Bestuursprogramma 2026-2030 : Toekomstgericht Samen Werken**
Wij kiezen voor een toekomstbestendige en realistische koers voor de periode 2026-2030. Centraal staan leefbaarheid, bestaanszekerheid, gezondheid, voldoende woningen voor verschillende groepen, sterke gemeenschappen en vertrouwen in het lokaal bestuur. Samenwerking tussen inwoners, gemeenteraad, college, maatschappelijke organisaties en ondernemers vormt daarbij het uitgangspunt.

Het bestuursprogramma richt zich, conform coalitieakkoord, op drie samenhangende thema's, die ook op deze manier zijn verwerkt in de voorliggende begroting:
- Inwoner centraal:
- Wonen en leefomgeving;
- Bestaanszekerheid.

**Beoogd effect**
1. De begroting 2027 vast te stellen, waaronder:
    a. De ambities en doelen voor 2027, zoals verwoord onder de thema's
    b. De structurele en incidentele bestuurlijke bestedingsvoorstellen 2027 zoals verwoord in de bijlage IV Dynamische prioriteitenlijst;
    c. De voorstellen voor het meerjarig Investeringsplan 2027:
    d. De stijging van de opbrengst OZB vast te stellen op 2,75%;
    e. De uitgangspunten voor de tarieven afvalstoffenheffing en rioolrechten zoals verwoord in de paragraaf lokale heffingen;
2. Het kader Bedrijfsvoering aanpassen van 3 naar 4%.
3. Een onttrekking te doen aan de VAR voor de bestuurlijke bestedingsvoorstellen.

**Argumenten**

*1.De Begroting 2027 vaststellen.*
*D*e begroting bevat meer inhoud dan in bovenstaande beslispunten is benoemd. Door het vaststellen van de begroting worden ook overige zaken vastgesteld.
Een voorbeeld is de invulling van de stelpost indexatie. Een ander voorbeeld zijn de toevoegingen en onttrekkingen aan reserves en voorzieningen. Door de begroting vast te stellen, vragen we de raad ook daarmee in te stemmen.

*2. Aanpassen Kader Bedrijfsvoering is noodzakelijk voor uitvoering speerpunten organisatie.*
In de Kadernota 2027 bent u geïnformeerd over de veranderde samenleving en de ontwikkeling van de ambtelijke organisatie.
De organisatie vraagt doorontwikkeling naar opgavegericht en integraal werken. Als gevolg van meer taken is de laatste jaren de organisatie gegroeid van 230 naar 280 medewerkers. Voor de nieuwe bestuursperiode hebben we de volgende speerpunten:
- Dienstverlening optimaliseren;
- Integraal werken bevorderen;
- Zelforganisatie bevorderen;
- Behoud en verbeteren werkgeluk.

Als gevolg van bovenstaande ontwikkelingen en speerpunten is het huidige kader (3%) waarvan 1% voor organisatieontwikkelingen niet toereikend. We stellen voor om als

volgt de kosten voor bedrijfsvoering te indexeren:
- Cao-ontwikkelingen en premies en sociale lasten (2%);
- Organisatieontwikkelingen (2%).

*3. Een onttrekking uit de VAR voor bestuurlijke bestedingsvoorstellen*
*De bestuurlijke bestedingsvoorstellen zijn integraal afgewogen op basis van de beschikbare middelen.* Op basis van het Meerjarig Investeringsplan en de Dynamische Prioriteiten Lijst (DPL) hebben we voorstellen gedaan.

**Kanttekeningen**
*Politiek is keuzes maken*
Voor alle voorstellen die wij doen zijn er alternatieven. Politiek is keuzes maken. De raad kan door middel van amendementen de begroting wijzigen.

**Financiën**
*Aanpassen kader Bedrijfsvoering*
Het financieel effect van de structurele verhoging van deze budgetten is € 250.000 per jaar voor de jaren 2027 tot en met 2030. Voorgesteld wordt om dit te dekken ten laste van de budgetten Indexering. We stellen vervolgens voor om na 2 jaar de herijkte afspraak te evalueren en de effecten te monitoren. Het is onze intentie om u jaarlijks bij te praten over de organisatie ontwikkelingen. Daarnaast gaan we in de paragraaf Bedrijfsvoering van de begroting en rekening u informeren over de organisatieontwikkelingen.

*Stand VAR*
De stand van de VAR bedraagt na vaststelling van deze begroting € 2 miljoen. Dit is hoger dan het minimum van het door de raad vastgestelde kader (€ 1,2 miljoen).

In het thema Onze portemonnee is het verloop van de VAR weergegeven.

*Financiële update/BERAP 2026-II*
Op verzoek van de raad wordt jaarlijks een financiële update gemaakt en deze update wordt u gelijktijdig met de begroting 2027 aangeboden, zodat de raad de inhoud van deze update kan betrekken bij de behandeling van de begroting. De financiële update wordt halverwege oktober nog toegevoegd aan de stukken. Vervolgens wordt de update verwerkt in BERAP 2026-II en deze rapportage wordt in de raadsvergadering van december behandeld en vastgesteld.

**Communicatie**
Voorgaande jaren hebben we in de Week In Week Uit de inwoners van onze gemeente over de begroting en de bestedingsvoorstellen geïnformeerd. Het is onze intentie om dit eind 2026 opnieuw te doen. De Begroting 2026 wordt tevens digitaal gepresenteerd.

**Uitvoering**
Voordat we de Begroting 2027 in de raad behandelen geven we uw raad de gelegenheid om technische vragen te stellen tijdens de speeddate op 22 oktober 2026. Tevens organiseren we op 26 oktober 2026 een commissie financiën waarin we de financieel specialisten van de verschillende fracties zullen meenemen in de gemaakte financiële keuzes. In de raad van 5 november 2026 wordt de Begroting 2027 ter vaststelling behandeld, zodat we de vastgestelde begroting voor 15 november 2026 bij de provincie kunnen aanleveren.

Na het beschikbaar stellen van de middelen zullen we uitvoering geven aan het bijhorende beleid. Aan de hand van Bestuursrapportages zullen we u informeren over de uitvoering.

**Bijlagen**
1. Raadsbesluit begroting 2027;
2. Begroting 2027;
3. Meerjarig investeringsplan memo;
4. Meerjarig investeringsplan tabel;
5. Collegevoorstel begroting 2027;
6. Financiële update 2026 (volgt later)
7. Persbericht

Met vriendelijke groet,
Burgemeester en wethouders van Borger-Odoorn,

| | |
|---|---|
| de secretaris, | de burgemeester, |
| E.W..Bennema | mr. J. Seton |